

# • FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 15.

Lýsingarprísir fyrri petitreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum læst avsláttur í prísinum.

Leygardagin 27. apríl 1940.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brevsvanarstöðum og skrivstovuni. Telf. 143.

14. árg.

## Óspekt.

**Harmiligt, at summir menn her á landi aldri kunna vera „nationalir“ uttan við rumbli á rangum og ósonnum grundarlagi.**

Meðan Jóannes Patursson einans hugsaði um at róla og ósa alt upp í ein ruðuleika um flaggmálið, tá ið tað var til viðgerðar á tingi, tóku javnaðarmenn einastu beinu og síðuligu stöðu, nevnliga at seta fram eitt positivt uppskot um, hvussu flaggið skuldi vera samansett og um at fáa tað góðkent við kongligari skipan sum okkara tjóðarflagg.

Hugsit tykkum: Jóannes Patursson og hansara menn greiddu ikki atkvøðu fyrri hesum uppskoti, Ótrúligt, siga tit. Men tað er satt.

Tað sama hendir aftur í teim seinastu døgnum, tá ið bretska stjórnin av kríggsligum grundum reisti spurningin um at nýta annað flagg enn danskt á høvunum.

Meðan Th. Petersen, Jóannes bóndi og teirra svorna lið kyndu ósing og rumbul um flaggmálið og elvdu bløðum og fólki at herja á amtmannin og Danir uppá ósonum flaggtíðindi, vóru javnaðarmenn við til á rætta staði at gera eitt sakligt arbeiði fyrri at loysa flaggrættuna. Hetta eru vit glaðir yvir at kunna siga.

Av fylgjandi frágreiðing í flaggmálinum um, hvussu tí er farið í teim seinastu døgnum, siggja okkara heiðraðu lesarar best, hvørja óspekt og ræðuliga ráleika flagg-golumenninir hava sýnt, Føroyingum til minkan og vanæru:

Hin týska ørnin sníkti seg sum tjóvur á nátt inn í Danmark og Noreg. Danmark er eitt lítið land, dyrkað sum ein urtagarður. Tá ið hin týska hermaktin var sloppin inn og hersettli landið, var ongastaðni hjá teim stýrandi og herliðinum í Danmark at fara. Danir vóru vónleyst givnir at ganga undir. Í Noreg vóru náttúrviðurskiftini óðrævisi. Oslo og at kalla alt flatlendið og teir týðningarmestu býirnir vóru tikin og krypt inni eins og Danmark. Men Noreg er stórt — og tað eydnaðist norska ríkisstýrinum at flýggja og manna eitt herlið í tí partinum, sum Týskurin ikki hevði haft stundir at hersett. Og nú stríðast Norðmenn saman við vestmaktunum, av dýrasta makt, meðan Danmark liggur knúsað, valdtikið av tí týska hervalðinum.

Hitt danska flaggið er í týskum hermanna-valdi, sigur bretska stjórnin. Hon heldur seg tí vera noyddu at geva boð til Føroyingar, at teir skulu taka sær annað merki at sigla undir.

Trolarar úr Føroyum, ið vóru í Onglandi, tá hetta hendi, skutu óivað uppá tað føroyska flaggið, og tað hevði bretska stjórnin einki móti.

Tá ið amtmáðurin íggjogum hin bretska konsulin í Havn fæi boð um, at hitt danska flaggið ikki kann nýtast á høvunum, má hann sum danskur embætismaður mótmæla, at bretska stjórnin leggur seg úti Danmarkar innlendis viðurskifti við at krevja flagglógina broytta. Hann noktar at broyta lógina av fríum vilja. Men, sigur amtmáðurin, ífall bretska stjórnin við maktboð avgerð, at skipini skulu brúka eitt ávíst flagg, er hann noyddur til at boygja seg — tó undir stöðugum mótmæli — og kunngerja hetta flaggið annaðhvørt tað verður hitt føroyska flaggið ella eitt annað merki.

Eingin rættshugsandi maður vil siga amtmannin illan fyrri hesa stöðu. Sum danskur embætismaður kundi hann ikki gera annað.

Men nú hendir hitt skammiliga fyrri okkum Føroyingar:

Nakrir av okkara fræmligu monnum nýta Danmarkar avmaktarstöðu til uppá ósonum tíðindi at skapa ósing móti amtmanninum og Donum yvirhøvur. Brandar blivu tveittir út. Ein frekasti var, at amtmáðurin undir ongum føri skuldi vilja ganga við til, at skipini skuldu nýta føroyskt flagg. Um danskt flagg ikki kundi brúkast, skuldi hann hava givið bretska konsulinum boð um, at hann ynskti eitt flagg við hvítum krossi á grønum botni. Hesi tíðindi elvdu bløðunum at leypa óðliga á amtmannin. Fólk varð ríkið saman til kravgongu niðan til amtmannin. Einstakir ólátakroppar róptu niður við Dannebrog. Men hesir líkar hansara, ið skar Dannebrog niður á Tinghúsinum, fingi tó lítið og einki viðhald hjá hópinum av „demonstrantunum“.

Kvöldið eftir rak Jóannes bóndi saman til almennan kravfund og kravgongu av nýggjum

til amtmansborgina.

Og so er sannleikin tann: Allur hesin ruðuleiki, øll henda ósingin var bygd uppá ósannindir, „kolporterað“ av fræmligum álitismonnum fyrri fólkaflokkin.

Upp kom, tá ið av fjaraði, at amtmáðurin ikki hevði noktað at kunngjört hitt føroyska flaggið, um bretska stjórnin avgjörði tað, men hann vildi gera tað undir mótmæli líka mikið, hvat fyrri flagg talan var um uttan fyrri hitt danska ríkisflaggið.

At amtmáðurin ikki hevði greitt eitt orð við bretska konsulin um, at hann, um danskt flagg varð strokið, ynskti eitt flagg við hvítum krossi á grønum botni heldur enn tað føroyska flaggið.

Men hvat hava so hesir golumenn gjørt av positivum arbeiði fyrri at greiða flaggspurningin?

Her vil sagan geva ta harmvekjandi svar, at teir ikki bert einki verunligt arbeiði hava gjørt fyrri flaggmálið, men teir hava tvørturímóti við sínum ólátaskapi verið úti undir at gera tað føroyska flaggið ómøguligt á havinum.

Landið liggur nevnliga soleiðis, at hin bretska konsulin hevur ta stöðu, at hann ikki vil leggja seg út í og enn og minni elva nakað innlendis klandur. Tá ið so tað hendi, at konsulin kom at vera vitni til blaðgóluna og ósannindini og klandrið, sum risu fram frá flagg-golumonnum, varð hann í størsta dopurhuga um, hvat, ið hann skuldi gera. Hann vildi helst koma uttan um innlendis klandrið — og tók hann álvarliga til viðgerðar at ganga tann millumveg at taka eitt í innlendisstríðinum neutralt merki, og kom hann soleiðis at hugsa um eitt flagg við grønum botni við hvítum krossi í. Men varnir við hetta skrivaðu P. M. Dam og Louis Zachariasen hetta bræv til hin bretska konsulin:

Tórshavn, 23. apríl 1940.

Av tí, at tað er vorðið okkum kunnugt, at hin bretska stjórnin hevur givið boð um, at tey føroysku skipini kunna ikki nýta danskt flagg undir teim núverandi umstøðum, og at tað tessvegna er neyðugt hjá skipunum at nýta føroyskt framerki, loyva vit okkum sum limir av logtíngsins stóru landsnevnd (kríggisnevnd) at siga frá, at tað er okkara hugsan, at tað er beinast at nýta hitt føroyska flaggið og at seta orðið FØROYAR á skipssíðuna.

Hetta bræv senda vit, tí vit ætla, at spurningurin um flagging

og merking av føroyskum skipum má greiðast í skundi, og at ein mógulig viðgerð seinri tí kann koma ovseint.

Virðingarfyllt.

(sign.) L. Zachariasen. P. M. Dam.

Harra Mason, konsul í Føroyum fyrri Hans Hátigu bretska kongin.

Seinri viðtók meirlutin í teirri stóru landsnevndini tað føroyska flaggið og sendi hesa viðtøku til bretska konsulin, og nevndin helt fund við amtmanninum um flaggmálið. Amtmaðurin greiddi frá síni stöðu samsvarandi við svarið til umboðsmannin fyrri kravgonguni til amtið, ið ljóðaði soleiðis:

»Amtet har paa den danske Regerings Vegne overfor det britiske Konsulat protesteret mod Brug af andet Flag paa færøske Fartøjer end Dannebrog.

Amtet har samtidig meddelt det britiske Konsulat, at Amtet, med Fastholden af Protesten, vil gennemføre eventuelle britiske Krav om Flagføring og Mærkning, hvilket Standpunkt ogsaa gælder for det Tilfælde, at de britiske Myndigheder maatte paabyde Brugen af det færøske Flag.

Amtets Standpunkt er meddelt Lagtingets Krigsudvalg.

Den modtagne Henvendelse kan ikke ændre Amtets Standpunkt.

Amtet benytter Lejligheden til at oplyse, at det i Dagpressen i Dag omtalte grønne Flag ikke er bragt i Forslag af Amtet ligesaa lidt som noget andet Flag end Dannebrog, og Amtet har ikke fra det britiske Konsulat modtaget noget Forslag til nyt Flag endstige accepteret noget i saa Henseende.

Færø Amt, den 24. April 1940.  
(sign.) Hilbert.

Bretska konsulin kom á fund við landsnevndina, og greiddi hann frá stöðuni hjá teirri bretska stjórnini, sum vit áður hava greitt frá. Og tað er okkara áskodan, at ífall flagg-golumenninir í bløðum og „demonstratiónum“ høvdu fingið blóðið uppá kók við ósannindum og rongum tíðindum, áðrenn konsulin hevði givið innstilling til bretska stjórnina, vildi tað verið ein stóruspurningur, um hin bretska konsulin tá hevði hildið seg kunna valt tað føroyska flaggið.

Bretska ríkisstjórnar avgerð í flaggmálinum ljóðar (týdd av amtinum):

Jeg har den Ære at anerkende Modtagelsen af Hr. Amtmandens Skrivelse Nr. 4000 af 24. April vedrørende færø-

## Til Føroya fólk!

Einki er skaðiligari enn órógv og klandur í fírástundum. Kravgongur og demonstratiónstundir eiga tí at bannlýsast í vandatíðum. Einasta, ið hjálpir í lagnutungu døgum, er í ró og sterkum samanhaldi at arbeiða og royna at loysa teir livsspurningar, ið troðka á hjá fólki.

Vit biðja allar teir borgarar, sum hugsa sum vit, í hesi tíð at bannlýsa allar demonstratiónur, tí tær eru nyttuleysar og ósamuligar fyrri okkara fólk.

Tíðirnar eru vandamiklar eisini fyrri okkum Føroyingar. Vit vita ikki, hvat ið morgindagurin ber í sær.

Samfelagshugur, samanhald og samfelagsarbeiði er tað, sum nú krevst av øllum góðum kreftum her á landi.

Tórshavn, 26. apríl 1940.

A. Samuelsen. Louis Zachariasen.  
P. M. Dam.

ske Fartøjers Nationalitets- og Identifikationsmærker paa det aabne Hav, og Modtagelsen af en yderligere Meddelelse af Dags Dato vedrørende dette Emne.

Jeg tillader mig at bekræfte min mundtlige Meddelelse i Gaar til Hr. Amtmanden gaaende ud paa, at det britiske Admiralitet er ude af Stand til at yde de Skibe, der fører det danske Flag, Garanti mod Forsinkelse eller Tilbageholdelse, men at Brugen af det danske Flag, indtil Gennemførelsen af en Ordning med et særligt Flag for færøske Skibe, ikke i sig selv skal give Anledning til saadan Forsinkelse eller Tilbageholdelse ved britiske Flaadeenheder. Jeg beklager, at Hr. Amtmanden har set sig nødt til at protestere imod Admiralitetets Afgørelse, som — hvad De vil forstaa — under de nuværende Forhold skyldes Hensynet til Skibsfartens Sikkerhed og Uforstyrrethed paa Havene for Tiden. Jeg beklager ogsaa, at De ikke har set Dem i Stand til at meddele officiel Anerkendelse af et andet Flag til Brug under den nuværende Krig, og jeg kan derfor kun forstaa Deres Brev som en Opfordring til de britiske Myndigheder til for deres Regning at træffe Afgørelse af, hvilke Identifikationsmærker, der skal bruges af de færøske Skibe, hvis Ejere ønsker at undgaa Ubehageligheder til Søs.

Af Hr. Amtmandens Brev